

Kunnskapsdepartementet
Opplæringsavdelingen
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Ref:
201005135-/SRM

Vår ref:
10/3375 – 008

Saksbeh.:
Anne Løken 2245 3002

Dato:
6. januar 2011

FORSLAG TIL ENDRINGER I OPPLÆRINGSLOVEN OG PRIVATSKOLELOVEN – KOMPETANSEBESTEMMELSER M.M. – HØRING

Vi viser til Kunnskapsdepartementets brev av 20. oktober 2010 om ovennevnte.

Høgskolen i Oslo (HiO) har konsentrert sin uttalelse om de foreslåtte endringene i opplæringsloven og privatskoleloven som gjelder krav til kompetanse for undervisning i grunnskolen og videregående skole.

Selv om de konkrete kompetansekravene vil bli fastsatt i forskrift som kommer på høring senere, har departementet i høringsnotatet til foreliggende sak varslet hvilke krav som vil bli foreslått i forskriften. HiO finner det derfor naturlig å knytte noen foreløpige merknader til disse. Vi vil komme tilbake med endelige kommentarer til de foreslåtte kompetansekravene i forbindelse med forskriftshøringen av disse når den tid kommer.

Kompetansekrav for undervisning, ikke bare for tilsetting

Departementet viser til at gjeldende bestemmelser om kompetansekrav for lærere gjelder for *tilsetting* i undervisningsstilling i skolen, mens det er rektor ved den enkelte skole som avgjør hvem som skal *undervise* i ulike fag og på ulike trinn (høringsnotatet, pkt. 2.1, s. 4-5). Det vises videre til at lærernes faglige og metodiske kompetanse er nødvendig for å kunne formidle kunnskap med tyngde, trygghet og entusiasme, og at studier viser at det er sammenheng mellom lærernes formelle kompetanse og elevresultater. I St.meld. nr. 11 (2008–2009) *Læreren – Rollen og utdanningen*, som Stortinget sluttet seg til, foreslås det å stille krav til lærernes kompetanse i de fag de skal undervise i. Dette er nå fulgt opp gjennom departementets forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven og de varslede endringsforslagene i kompetansekapitlet i tilhørende forskrift.

Høgskolen i Oslo støtter departementets forslag om å lov- og forskriftsfeste kompetansekrav for å undervise, og ikke bare for tilsetting, i skolen. Dette vil være et viktig virkemiddel for å heve kvaliteten i skolen.

Kompetansekrav på ulike trinn

Departementet skriver at man i forskriften vil foreslå krav om 30 relevante studiepoeng for å undervise i norsk/samisk og matematikk på barnetrinnet (1.–7. årstrinn). I andre fag på trinn 1–7 kan lærere undervise uten slik fagkompetanse. På ungdomstrinnet (8.–10. årstrinn) vil

departementet foreslå krav om 60 relevante studiepoeng for å undervise i norsk/samisk, matematikk og engelsk, og 30 studiepoeng for å undervise i andre fag. I videregående skole vil det bli foreslått krav om 60 relevante studiepoeng for å undervise i alle fag (høringsnotatet, kap. 2.4.1, s. 10).

Solide fagkunnskaper og pedagogisk kompetanse er nødvendig for å kunne være en god faglig leder i klasserommet. Lærere må derfor ha relevant kompetanse i de fag de underviser i. Høgskolen i Oslo finner ikke å kunne gi sin tilslutning til at det foreslås ulike krav til forskjellige fag på samme trinn i grunnskolen. Vi mener det bør stilles samme krav til fagkompetanse for undervisning i alle fag på samme trinn, nemlig krav om 30 relevante studiepoeng i undervisningsfagene på årstrinn 1–7, og 60 relevante studiepoeng i undervisningsfagene på årstrinn 8–10.

For øvrig støtter HiO det varslede forslaget om å kreve 60 relevante studiepoeng for å undervise i alle fag i videregående skole. Lærere i videregående skole som skal skape interesse for og forberede elever til høyere utdanning, bør dessuten ha kjennskap til forskningsbasert utdanning i egne undervisningsfag. Det bør derfor tas høyde for dette i kompetanseforskriften.

Undervisningspersonale med kompetanse fra før endringer i lov og forskrift.

Ikrafttredelse

De nye kompetansebestemmelsene foreslås å skulle gjelde for lærere i grunnskolen som utdannes med ny grunnskolelærerutdanning og andre lærerutdanninger med virkning fra og med skoleåret 2014. For lærere i videregående skole foreslås det at bestemmelsene om kompetansekrav trer i kraft fra og med skoleåret 2012, da det ikke foreslås endringer i utdanningene her (høringsnotatet, kap. 2.4.6, s. 14-15). Høgskolen i Oslo gir sin tilslutning til de foreslåtte tidspunktene for når nye kompetansekrav skal tre i kraft.

Departementet går inn for at de nye kompetansekravene ikke skal gjelde for lærere som har kompetanse som tilfredsstilte kravene før de nye bestemmelsene trer i kraft. Bl.a. blir det her pekt på at dersom forslagene om nye kompetansekrav også skulle gjelde for dagens lærere, ville de som ikke fyller de nye kravene, kunne utelukkes fra å skifte lærerjobb uten å gjennomføre videreutdanning. For den enkelte lærer ville konsekvensene bli urimelige. Det ville også bli vanskelig for skoleeier om dagens lærere plutselig ikke skulle være kompetente til å undervise i "sine" fag.

Høgskolen i Oslo er enig i departementets anførsler på dette punktet, og ut fra rimelighetsbetraktninger støtter vi forslaget om at de nye kravene ikke skal gjelde for lærere med kompetanse som tilfredsstilte kravene før de nye bestemmelsene trer i kraft. Skoleeier må likevel legge til rette for kompetanseheving hos lærere med "eldre" formell kompetanse gjennom etter- og videreutdanning. Her kunne man også vurdere ordninger der lærere med "eldre" formalkompetanse og lang undervisningserfaring i aktuelle fag gjennomgår realkompetansevurdering i forhold til de nye kompetansekravene, med eventuelle påbyggingskurs, slik at deres samlede kompetanse kan likestilles med den "nye" formelle kompetansen som kreves for undervisning.

Tilsetning på vilkår

HiO støtter forslaget til ny lovbestemmelse om at en søker som har påbegynt relevant utdanning, kan tilsettes på vilkår når det ikke har meldt seg søkere som fyller alle kompetansekravene til stillingen etter de nye bestemmelsene. Vilkåret er at vedkommende fullfører den påbegynte utdanningen.

Overgangsordninger av denne typen bør imidlertid ha en tidsbegrensning, både for å sette nødvendig "press" på læreren til å fullføre utdanningen, og for at skoleeier skal se seg pliktig til å drive kompetanseheving i eget personale. Etter dette må skoleeier eventuelt søke dispensasjon ut fra særskilte hensyn. Høgskolen i Oslo ser dette som et tiltak for økt rekruttering av kompetanse i skolen.

Midlertidig tilsetting

HiO gir sin tilslutning til forslaget om unntak fra kompetansekravene ved midlertidig tilsetting, begrenset til resten av det aktuelle skoleåret. Som departementet understreker i høringsnotatet (kap. 2.4.2, s. 11), må skoleeier imidlertid bestrebe seg på at kravene til kompetanse for undervisning også oppfylles for midlertidig tilsatte/vikarer, jf. også det vi har sagt tidligere om rekruttering.

Kompetansekrav i private skoler godkjent etter privatskoleloven

Høgskolen støtter prinsippet om at samme kompetansekrav og unntaksbestemmelser skal gjelde for undervisningspersonale ved private skoler som er godkjent etter privatskoleloven, som det som foreslås for kommunale grunnskoler og fylkeskommunale/statlige videregående skoler.

Øvrige endringsforslag i de to lovene

Høgskolen i Oslo har ikke merknader til de øvrige forslagene til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven.

Med hilsen

Sissel Østberg
rektor

Torill Erikson
fung. høgskoledirektør